

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
"ОДЕСЬКА ЮРИДИЧНА АКАДЕМІЯ"

Всеукраїнська науково-практична конференція

**«Медіаграмотність: нові технології та інструменти
протидії дезінформації в епоху штучного інтелекту»**

30 жовтня 2025

Національний університет «Одеська юридична академія»

Факультет журналістики

«Медіаграмотність: нові технології та інструменти протидії дезінформації в епоху штучного інтелекту»

Матеріали

Всеукраїнської науково-практичної конференції

(Одеса, Національний університет «Одеська юридична академія»,

30 жовтня 2025 року)

Одеса 2025

Відповідальний за випуск:

Скалацька Олена Віталіївна

– доктор філософських наук, професор, декан факультету журналістики

Національного університету «Одеська юридична академія»

Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції [наук. ред. В.Колкутіна, упоряд. Ю.Грушевська]. Одеса: Національний університет «Одеська юридична академія», 2025. 79 с.

Матеріали конференції присвячені визначенню перспективних напрямів досліджень медіаграмотності, журналістики й соціальних комунікацій.

Призначається для науковців і викладачів у галузі соціальних комунікацій, а також аспірантів, студентів і широкого кола читачів.

Матеріали публікуються в авторській редакції.

© Національний університет

«Одеська юридична академія», 2025

Назаренко Оксана

МОВА МЕДІА: ПРАГМАТИЧНИЙ АСПЕКТ ТА МАНІПУЛЯЦІЯ В
СУЧАСНОМУ ІНФОРМАЦІЙНОМУ ДИСКУРСІ 42

Налівайко Андрій

ШТУЧНИЙ ІНТЕЛЕКТ ЯК ВИКЛИК ДЛЯ ЛОГІКИ Й МИСЛЕННЯ..... 46

Новак Вадим

ТЕХНОЛОГІЇ ДЕЗІНФОРМАЦІЇ У СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖАХ: ВПЛИВ
НА ГРОМАДСЬКУ ДУМКУ ТА СУСПІЛЬНІ ПРОЦЕСИ 50

Скалацька Олена

МЕДІАГРАМОТНОСТІ У МІЖНАРОДНОМУ ІНФОРМАЦІЙНОМУ
ПРОСТОРІ.....

Слободська Лариса

КРИЗА МОВНОЇ ЕТИКИ ТА ІНСТРУМЕНТИ ПРОТИДІЇ ВТОРИННІЙ
ТРАВМАТИЗАЦІЇ В ЕПОХУ «ОДНООСІБНОГО» МЕДІА:
УКРАЇНСЬКИЙ КОНТЕКСТ 59

Стекольников-Кукін Андрій

ПРАКТИЧНІ НАВИЧКИ ПРОТИДІЇ ДЕЗІНФОРМАЦІЇ: ПІДВИЩЕННЯ
СТІЙКОСТІ СУСПІЛЬСТВА 64

Тоцький Роман

ДОВІРА ДО МЕДІА В ДОБУ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ: ЯК НЕ
ВТРАТИТИ «ЛЮДСЬКИЙ ГОЛОС» 68

Хаміцевич Марія

ВЕРИФІКАЦІЯ МУЛЬТИМЕДІЙНОГО КОНТЕНТУ В ІНТЕРНЕТ-
ВИДАННІ «МИКВІСТІ»: МЕТОДИ ТА ІНСТРУМЕНТИ ФАКТЧЕКІНГУ
..... 72

Чабала Уляна

ВИСВІТЛЕННЯ ПРОБЛЕМАТИКИ НАРАТИВІВ (МІЖНАРОДНИЙ
АСПЕКТ): ЯК СПОРТ ВИКОРИСТОВУЄТЬСЯ У
ПРОПАГАНДИСТСЬКИХ МЕДІА..... 76

Цибberman Олександра

АНАЛІЗ КЛАСИФІКАЦІЇ РОЗВАЖАЛЬНИХ І ДЕМОНСТРАЦІЙНИХ
ФОРМ У МАСОВІЙ КОМУНІКАЦІЇ..... 79

Ципердюк Іван

Налівайко Андрій

ШТУЧНИЙ ІНТЕЛЕКТ ЯК ВИКЛИК ДЛЯ ЛОГІКИ Й МИСЛЕННЯ

У доповіді розглядається дилема взаємодії, людського мислення та штучного інтелекту. Вказується вплив алгоритму на структуру логічного мислення майбутніх фахівців нашої держави. Підкреслюється, що справжній виклик для майбутнього - це збереження здатності людини мислити критично, етично, шукаючи у всьому сенс. Молоде покоління має навчитися мислити поза алгоритмом, щоб залишитися суб'єктом пізнання, а не пасивним накопичувачем інформації, без здатності до осмислення.

Ключові слова: логіка, інформація, критичне мислення, ШІ, алгоритм.

The report considers the dilemma of interaction between human thinking and artificial intelligence. It points out the influence of algorithms on the logical thinking of future specialists in our country. It emphasizes that the real challenge for the future is the preserving the ability of humans to think critically and ethically, seeking meaning in everything. The younger generation must learn to think outside the algorithm in order to remain subjects of knowledge rather than passive accumulators of information without the ability to comprehend.

Keywords: logic, information, critical thinking, AI, algorithm.

Логіка - це філософська дисципліна, яка задає правила правильного мислення. Від Аристотеля до сучасної аналітичної філософії логіка визначає межі та критерії істинності. Доречним буде навести висловлювання американського логіка і математика Кліні С. К., який зауважував, що, як би ми не ставилися до питання, чи зростають наші здібності знаходити вірні докази завдяки вивченню логіки чи ні, безперечно, що в результаті вивчення логіки збільшується можливість перевіряти правильність наших міркувань, адже логіка дає методи аналізу міркувань [2, с. 79].

Сьогодні логіка є одним із інтелектуальних інструментів, який допомагає звільнитися від зайвих і непотрібних запам'ятовувань та допомагає знайти в морі сучасної інформації те цінне, що потрібно людині. Вона потрібна будь-якому фахівцю, писав академік Анохін Н. К. Знання логіки підвищує культуру мислення, виробляє навички грамотно мислити і, найголовніше, розвиває критичне ставлення до своїх та чужих думок, чого,

на наше глибоке переконання, особливо не вистачає сучасним студентам вищих та середніх навчальних закладів[1, с. 6-9].

Ключовими ідеалами та цілями сучасної української програми освіти є формування цінностей, розвиток талантів, розумових і творчих здібностей, а також забезпечення здатності до навчання протягом життя[4]. Однак, на превеликий жаль, реалії нашого буденного життя говорять про зовсім інше. Звичайно, що такому стану речей є об'єктивні пояснення: війна, тяжке економічне положення, психологічний стан пригніченості та безвихідності грають свою деструктивну роль для розвитку культурної й інтелектуальної особистості. Але крім цього є не менш важливі негативні чинники, які впливають на творче та професійне мислення громадян нашої держави.

Перш за все це ігнорування введення основ логічної культури в систему середньої та вищої освіти. Жодного, навіть примітивного логічного предмету, який би розкривав «основи критичного мислення», в сучасні школі немає. Відсутні також умови залучення до вивчення методики раціонального і творчого мислення для педагогів та вчителів. Це призводить до того, що майбутні студенти не вміють рефлексувати, аналізувати отриману інформацію. Проблемою є невміння молоді людини працювати з книгою та навіть робити найпростіше – переказувати прочитаний текст, використовуючи узагальнення. Не найкращим чином є справи й у вищих навчальних закладах, де курс філософії просто не передбачає основ логічного мислення [3, с. 12-14]. Можливою причиною є банальний брак часу, а можливе й небажання студентів напружуватися, адже завжди молоді уми обирають «шлях найменшого опору».

Іншим, навіть більш потужним викликом для логіки й мислення людини є стрімкий розвиток ІІІ, який не тільки трансформує практичні сфери життя, а й впливає безпосередньо на людське мислення. Нам не хотілося б згущувати барви, але логіка подій розгортається таким чином, що саме ІІІ стане «Ахіллесовою п'ятою» для всієї гуманітарної освіти. Вже

сьогодні, працюючи з молодим поколінням, ми на практиці бачимо, наскільки втрачається логічно-критичне мислення. А про те, що логічне мислення має передбачати не лише чітку послідовність, а ще й цілісну етичну складову, тому що ми живі люди, а не обчислювальні машини, взагалі важко пояснити сучасній аудиторії. Все це призводить до того, що майбутній фахівець перестає бути суб'єктом пізнання і перетворюється на пасивного споживача інформації, котрий без інтелектуальної сепарації сприймає все, що є на екрані комп'ютера. Важко також пояснити студенту, що алгоритмічна раціональність машини теж має свої недоліки. ШІ, як і людина, все ж таки буде помилятися, хоча характер помилок, звичайно, буде різний. Продемонструємо це на прикладі. Було проведено низку досліджень, у яких ШІ, порівнюючи дочку і матір, за аналогією стверджував, що мати схожа на дочку, а не тільки дочка схожа на матір. Чому так сталося? У математиці, однакові поняття еквівалентні, рівні та ідентичні. Якщо $A = B$, то $B = A$. Але знаємо, що для людини це не так працює. Якщо мати та дочка схожі, то інші люди ніколи не скажуть, що мати схожа на дочку. Поняття у людини не рівні. Ми зважаємо на причину і наслідок, при цьому порушується закон симетрії відношення та подібності. ШІ не завжди здатний виносити судження, як людина. Існує ґрунтовна нездатність ШІ моделювати такі явища, як асиметричне судження людини про схожість. А людська асиметрія, у свою чергу, порушує властивості, притаманні геометричним моделям. Це ще раз вказує на неможливість повного копіювання моделі людського судження логіки, і саме цю тезу архіважливо донести до сучасної молоді.

В якості висновку відзначимо наступне: сьогодні ШІ кидає виклик не тільки логіці, як одному з інструментів людського пізнання, а й нашому розумінню мислення як живому процесу. Завдання для гуманітарної науки - зберегти критичне мислення в світі машинних алгоритмів. Багато зараз говорять про формування нової діалектики як синергії - людський розум та машинний інтелект. Але ж ми знаємо, що в реальному житті діалектика не завжди працює, адже дуже часто слабкий програє сильнішому і рішення

почнуть ухвалюватись не через осмислення, а через довіру до алгоритму. В цьому випадку ІІІ стає не протагоністом логіки й мислення, а технічним замісником, що веде до інтелектуальної деградації.

Література

1. Кириллов В.И. Старченко А. А. Логика. М., Проспект, 2011. 240с.
2. Клини С. К. Математическая логика. Л., 1973. 20 с. С. 79.
3. Проблеми викладання логіки та перспективи її розвитку. VI Міжн. наук.-практ. конф. (2014; Київ). VI Міжнародна науково-практична конференція «Проблеми викладання логіки та перспективи її розвитку», 15–16 трав. 2014 р.: [матеріали доповідей та виступів]/редкол.: А. Є. Конверський [та ін.]. – К.: Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2014. 155 с.
4. Офіційний портал Верховної ради України//
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>